

[T] **HET DOCENTSCHAP NEDERLANDS AAN DE UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY**

De University of California in Berkeley bestaat al sinds 1868 en is de oudste van de tien University of California-campusen. De universiteit speelde een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de atoombom, maar werd pas echt beroemd in de jaren zestig, toen de Free Speech Movement van Berkeley een symbool van het protest tegen de oorlog in Vietnam maakte. Bezoekers worden graag naar het Free Speech Café gebracht, waar hun wordt verteld dat deze staatsuniversiteit meer studiebeurzen geeft aan kinderen uit arme gezinnen dan de hele Ivy-League van privé-universiteiten samen. Berkeley profileert zich ook door zijn multiculturalisme: in meer dan 75% van de gevallen is ten minste één van de ouders van studenten buiten de VS geboren en slechts 30% van hen is blank.

In 1966 werd in Berkeley een studierichting Nederlands opgericht, die, zoals gebruikelijk in de VS, deel uitmaakte van de vakgroep Duits. Plannen om die richting tot een echte leerstoel uit te bouwen, leidden tot een debat in de Nederlandse Tweede Kamer over de vraag of zo'n dure investering wel de moeite waard was. De stem van Hendrik — “boer” — Koekoek was uiteindelijk beslissend voor de oprichting van de *Princess* — tegenwoordig *Queen* — *Beatrix Chair* in 1971. De eerste hoogleraar Nederlands in Berkeley was Johan Snapper. In 2005 werd hij opgevolgd door Ernst van Alphen en sinds 2007 is ondergetekende directeur van de leerstoel.

Vlaanderen wilde niet achterblijven en stichtte in 1982 de *Pieter Paul Rubens Chair* in Berkeley. Terwijl de *Beatrix Chair* een vaste betrekking aan een neerlandicus biedt, is de *Rubens Chair* roterend. Elk jaar komt een professor van een Vlaamse universiteit voor een semester naar Berkeley en versterkt er het lesprogramma met een cursus over Vlaamse geschiedenis en/of cultuur. Zo doceerde Walter Prevenier er over de Bourgondische Nederlanden, legde Geert Buelens in Berkeley de basis van zijn

onderzoek naar de Eerste Wereldoorlog in de Nederlandse en Europese literatuur en gaf Eric Vanhaute er een cursus over de geschiedenis van de honger in Vlaanderen en in de wereld. In de herfst van 2009 doceert historicus Jeffrey Tyssens in Berkeley een cursus over de culturele en politieke geschiedenis van Brussel.

Met een collectie van meer dan honderdvijftigduizend boeken beschikt Berkeley over de grootste Nederlandse bibliotheek in de Verenigde Staten. Bijzonder waardevolle collecties bevinden zich in de Bancroft Library; dit is onder meer het geval met een unieke verzameling Nederlandse verzetsliteratuur uit de Tweede Wereldoorlog en de Engel Sluitercollectie: een verzameling documenten over het Nederlandse koloniale verleden.

Berkeley is het enige docentschap Nederlands in de VS waar een “Dutch Major” wordt aangeboden, wat betekent dat Nederlands er als hoofdvak kan worden gevolgd. Het beschikt tegenwoordig met mezelf over een hoogleraar Nederlandse Literatuur en Cultuur, met Thomas F. Shannon over een hoogleraar Nederlandse Linguïstiek en met Inez Hollander over een lector Nederlandse taalverwerving. Bovendien wordt nauw samengewerkt met collega’s in andere vakgroepen, zoals kunsthistorica Elizabeth Honig, geschiedkundige Jan de Vries of Sylvia Tiwon in de vakgroep Zuid-Oost-Aziatische Studies. Een uitwisselingsproject met de Universiteit Utrecht maakt het mogelijk dat doctoraalstudenten neerlandistiek in Berkeley onderwijservaring opdoen en hiermee het lessenaanbod vergroten.

Het lesprogramma weerspiegelt dit interdisciplinaire karakter: naast de traditionele opleiding van neerlandici, wordt geprobeerd om via cursussen in het Engels zoveel mogelijk studenten op de Berkeleycampus met Nederlands in contact te brengen. Daarom worden vakken ook vaak in samenwerking met een andere vakgroep aangeboden: Voor een cursus als “The Dutch-speaking Caribbean” kunnen zich bijvoorbeeld ook studenten in de vakgroepen Latijns-Amerikaanse en Afro-Amerikaanse Studies inschrijven. Gastdocent Jan Donkers overtrof in 2008 zelfs de stoutste verwachtingen toen zich niet minder dan vijftig studenten in de vakgroepen Sociologie en Geschiedenis inschreven voor zijn cursus *Amsterdam in the Sixties*. Berkeley organiseert ook elke zomer een studiereis van zes weken naar

de Lage Landen: de *Amsterdam-Brussels Connection*. Dit alles heeft ertoe geleid dat het aantal studenten Nederlands er de laatste jaren sterk is gegroeid. In het academiejaar 2007-’08 volgden in het totaal 132 studenten een cursus in het docentschap Nederlands, in 2008-’09 waren dat er 187.

Het docentschap heeft in de loop der jaren ook een sterke academische traditie opgebouwd. Zo wordt elke twee jaar een internationaal congres neerlandistiek georganiseerd, loopt er een onderzoeksproject over Nederlandse literatuur tijdens de Tweede Wereldoorlog, wordt er gewerkt aan een cursus Nederlands als bronnentaal en is er een onderzoek gestart naar de integratiegeschiedenis van de grote groep Indische Nederlanders in Californië. Ook studenten worden bij onderzoeksactiviteiten betrokken, zoals bij de ontwikkeling van de website *The Multicultural Netherlands* die op Google onder deze zoekwoorden op nummer één staat.

In samenwerking met de Nederlandse Taalunie, het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF), het Vlaams Fonds voor de Letteren en de Netherlands America University League draagt het Docentschap Nederlands ook bij tot de promotie van Nederlandse literatuur in de Verenigde Staten. Onder andere Harry Mulisch, Gerrit Kouwenaar en Paul Verhaeghen waren te gast in Berkeley. In april 2010 komt Kader Abdolah.

Koningin Beatrix mag dus best tevreden zijn over haar leerstoel in Californië. Berkeley is trouwens opvallend populair bij het Nederlandse Koninklijke Huis: zowel Prinses Laurentien als Prins Johan-Frisko waren er student. Beslist is toen ook hun de bordjes met de letters “NL” opgevallen, die zo prominent midden op de campus staan. Niet ter ere van Oranje, maar voor de “Nobel Laureates”. Alleen hun valt de eer te beurt van een gratis parkeerplaats. Al 62 keer behaalden Berkeley-docenten en (ex-)studenten een Nobelprijs. Wie weet spreekt nummer 63 binnenkort ook Nederlands.

JEROEN DEWULF

Dutch Studies, University of California – Berkeley,
5319 Dwinelle Hall, Berkeley, CA 94270-3243, USA,
<http://dutch.berkeley.edu>.